

Ingekorte versie Key Note Rotterdam Festivals Meet Up maart 2026

Dore van Duivenbode

Dit is hét moment om cultuur lokaal te verankeren. Gemeenten zijn de grootste investeerders in cultuur. Zeker hier in Rotterdam, waar we minder bij het Rijk weten los te peuteren dan in onze hoofdstad. We kunnen hier touwtrekken over wie een euro meer krijgt, maar iemand moet naar Den Haag. We moeten onze krachten bundelen, een 'verkiezing' desnoods, over wie van ons, tweede stad van Nederland, naar Den Haag gaat om daar zaken te doen.

Dit moest ik aan AI vragen. Verder komt alles uit mijn eigen brein, zo doen keynote sprekers dat, maar: wie moet er voor de Rotterdamse cultuursector zakendoen in Den Haag? Wie heeft de beste onderhandelingskills, neemt geen genoegen met 'nee' als antwoord, dat als minister Letschert zegt "Hier heb je 10 miljoen", diegene met de vuist op tafel slaat en eist waar Rotterdam recht op heeft als tweede stad. Het tienvoudige, minstens.

De top 3 Rotterdamse ondernemers, volgens AI:

Op nummer 1 staat Aat van Herk, vastgoedmagnaat. Keiharde ondernemer. Doet ook veel aan filantropie, maar veel medische doelen, daar hebben we geen bal aan. Nummer 2: Hans Vervat, uit de recycling. Over nummer 3. Over de derde meest invloedrijke Rotterdamse ondernemer is schrijft AI: "Soms is macht subtieler dan geld... en minstens zo bepalend." Op nummer 3, volgens AI: Wim Pijbes.

Ik zie het al voor mij: Dat Letschert zegt: "Hier heb je 10 miljoen voor kunst en cultuur." Dat Wim antwoordt: "houd die 10, ik wil 100... of ik laat Jeff Koons een 12 meter hoog standbeeld van je maken. En zet het neer bij Rotterdam Centraal, aan de achterzijde!" Dan móet ze wel. Hij kan chanteren met standbeelden.

En toevallig, tijdens het cultuurdebat in Arminius, zei Wim zelf ook dat we meer bij het Rijk moeten weghalen. Wim, pak die handschoen op en trek Den Haag leeg.

Omdat het Rijk nogal belangrijk is, heb ik, voordat ik de programma's in dook, eerst naar de bron gekeken: het coalitieakkoord. De opsteker: cultuur wordt genoemd. 9 keer!

Ik ga er kort doorheen:

In het verleden is er veel goeds opgebouwd door "een cultuur van overleg" Mwah.

Nummer 2: dit kabinet zal op een andere manier moeten samenwerken... Dat vraagt om een ... cultuuromslag. Uiteraard, elk nieuw kabinet weer.

Even verder, lezen. Ik heb er weer een:innovatieve....aquacultuur.... hmm...

Maar, niet getreurd, nog 6x 'cultuur' in het coalitieakkoord, ik heb hoop.

Mbo-studenten krijgen gelijke toegang tot voorzieningen zoals huisvesting, sport en cultuur. Heel goed. Dan is er een apart kopje, pagina 50, over Media en Cultuur. Een belangrijke zin, ondenkbaar onder de vorige coalitie, en hier kunnen we wat mee: 'Zonder vrije pers en vrije kunsten geen vrije democratie.' Een opluchting na de afgelopen jaren, dat onze overheid hier zo denkt.

Hierna komt het, even opletten, 't is zo weer voorbij: We koesteren onze cultuur, van orkesten en musea van wereldklasse tot een bruisende volkscultuur. Bij cultuurbeleid hebben we extra aandacht voor talentontwikkeling, muziekscholen en landelijke dekking van cultuurvoorzieningen.

En: We versterken bibliotheken in heel Nederland, zijn trots op onze talen en dialecten.

Dat was 'm. Bar weinig tekst, maar een hoopvoller startpunt dan voorgaande jaren. Ook hier heb ik doorgebladerd naar de budgettaire tabel, hierin worden financiële verschuivingen benoemd, want als je cultuur koestert, moet je natuurlijk ook dokken, maar daarin wordt cultuur niet genoemd.

Dit betekent dat de recente, door de Raad van Cultuur geadviseerde structurele investering van 250 miljoen euro niet in het coalitieakkoord wordt overgenomen. Het tekort op het gemeentefonds niet wordt gedekt. Hierdoor neemt de druk op lokale budgetten toe.

De opsteker, vind ik: Alles is er al. Jullie, de cultuurmakers, zijn er. Cultuur is er. Altijd, in je straat, om de hoek. Cultuur ontwikkelt zichzelf, wordt geleefd, door duizenden Rotterdammers. Ze verbinden, vernieuwen, voelen die noodzaak.

Wát er gemaakt moet worden, daar hebben we de politiek niet voor nodig. Best een opluchting. Zeker als je de programma's doorspint, want voor doorwrochte visies over kunst en cultuur hoef je er niet in te duiken.

Is de politiek daar wel de plek voor? Er wordt vanuit de sector om gevraagd, gesmeekt, "máák die visie."

Tijdens het cultuurdebat nam Cobie de Vos, directeur LantarenVenster, het woord. Met passie in haar stem, zei ze: "Rotterdam heeft op het gebied van kunst en cultuur geen visie."

Cobie, hulde aan jou, maar dat is juist goed nieuws!

Ik zat een paar stoelen achter jou, en we hebben toch dezelfde mensen horen praten? Dit waren raadsleden, fantastisch dat zij zich voor de stad inzetten, maar een visie op kunst en cultuur... God behoeft dat zij met elkaar om de tafel gaan zitten, gaan brainstormen, post its erbij, een visie ontwikkelen en dan... moeten jullie die volgen.

Een raadslid van Leefbaar riep tijdens het cultuurdebat dat Leefbaar "artistieke kwaliteit heel belangrijk" vindt. Daar zit je dan dus aan vast, als Leefbaar weer de grootste wordt, aan hún artistieke visie.

Ik wil juist pleiten voor nog mínder visie vanuit de politiek. 0 visie. Slechts: een onafhankelijke commissie, een pot met geld en verdelen die hap.

Politici willen hokjes, afbakening, alles functioneel maken, efficiënt. Die begrijpen niet dat cultuur multi gelaagd is, dat die ook op kleine, onverwachte plekken te vinden is. Daarop wijst onder meer de jongerenpartij RDM Next.

Eigenlijk is er maar één ding belangrijk: vertrouwen we elkaar? Vertrouwen de partijen de Rotterdammers? Geven ze hen de ruimte?

Sec kijkend naar wie hoeveel woorden aan kunst en cultuur spendeert, kom ik op:

PartijvdSport, met het kortste partijprogramma: 2 pagina's en het minste aandacht voor kunst en cultuur: 0. Alles gaat over sport. Wat zijn hun ideeën over theater? Sport! Visie op cultuur? Nog meer sport! SGP ook summier, 1 zin gaat over cultuur: 'Toegang tot onderwijs, sport, scouting en cultuur moet gewaarborgd blijven.' Valt onder het kopje 'Prostitutie en pornoverslaving.' Oh nee, wacht, dat is een pagina verder. Onder het kopje: 'Armoedebestrijding.' Puur naar pagina's over kunst & cultuur, dan heeft D66 er het meeste: 9.

Ik zie veel overeenkomsten in de partijprogramma's.

Ze willen allemaal dat cultuur betaalbaar is. Sympathiek natuurlijk, in de armste stad van Nederland. Je gaat geen kiezers trekken als je zegt: maak alles bizar duur. En wisten jullie trouwens: van de hbo- en wo-opgeleiden bezocht in 2024 74% een museum. Van de vmbo-opgeleiden was dat 34%. Doodzonde. Heeft met cultureel kapitaal en inkomensniveau te maken.

Minder regeltjes willen ze ook allemaal, ook een open deur. Een ander punt dat veel terugkomt: Spreid cultuur over de wijken. Er is zelfs een partij voor opgericht: Wij van de Wijk.

Een veel gedeelde strategie om meer geld binnen te halen: GroenlinksPVDA noemt het "domeinoverstijgend werken": door bijvoorbeeld de waarde van cultuur te laten zien voor de zorg en armoedebestrijding.

En opvallend: een aantal partijen pleit voor de terugkeer van de percentageregeling: D66, VOLT, GroenlinksPVDA, VVD wil het onderzoeken: besteedt bij nieuwbouw minimaal 1% van de bouwkosten aan kunst in de buitenruimte. Zij zien kunst en cultuur als stadsontwikkeling.

De verkiezingsprogramma's, als de reclamefolders die het zijn, zijn vrolijk, hebben er zin in.

50plus schrijft: "Kunst en Cultuur zijn van levensbelang voor een groeiende en levende stad. Haal je ze weg, dan blijft er een stad over waarin er geen ruimte is voor verrassingen, expressie en verwondering. Een stad waar lopen nooit tot dansen leidt."

Prachtig. En waag het eens om 50plus tegen te spreken. Bij die generatie zit het geld, zij kopen de kaartjes.

Nu is dat ook het enige wat de partij over cultuur schrijft. Maar toch, "Waar lopen nooit tot dansen leidt", mooi gevonden. Vooral voor senioren die al zo moeilijk lopen. Laat staan dansen.

Leefbaar wil niet méér geld aan cultuur uitgeven, maar ook niet minder: 100 miljoen.

Dus al met al dacht ik, 't is zo erbarmelijk niet gesteld met die Rotterdamse partijen.

Tot ik bij Forum voor Democratie terecht kwam. Ik kreeg - bijna - medelijden met die lui. Je zou maar in Rotterdam wonen, en zo'n gigantische hekel hebben aan moderne architectuur en...je stadsgenoten. Hoe moet dat voor hen zijn om hier rond te fietsen? Is er een gebouw af. Wéér geen neogotische zuilen. Ik hoor lijsttrekker Daan Hamhuis al boos foeteren: "Verloedering, een aanval op het Westerse klassieke erfgoed!"

Een duidelijk verschil tussen De Rest, en Leefbaar en Forum is dat die laatste twee, ik noemde het net al, de subsidieverlening onder directe controle willen houden. Zij verzetten zich tegen het uitbesteden van besluitvorming aan adviescommissies. Subsidies moeten, aangezien de raad verantwoordelijk is, onder politieke controle vallen.

Daar is verder niemand het mee eens.

GroenLinksPVDA, VVD, D66 en anderen hechten juist aan onafhankelijke advisering waarbij het stadhuis níet de centrale macht heeft.

VVD stelt voor dat de controle niet meer gaat zitten in die ellenlange aanvragen maar in_visitaties aan instellingen door de jaren heen.

Een Leefbaar raadslid moest zich tijdens het cultuurdebat verdedigen voor dit plan en sputterde nog tegen:

"Ja maar, wij nemen ook besluiten over bruggen van 2 miljard. Terwijl: ik ben geen werktuigbouwkundige en ook geen bouwvakker. Dát is nou eenmaal hoe democratie werkt."

Heel gek, maar daardoor kreeg ik er niet perse méér vertrouwen in.

Ook een duidelijk verschil: identiteit versus tradities.

GroenlinksPVDA, BIJ1, VOLT, Partij voor de Dieren en anderen hebben allemaal dekolonisatie op het programma staan. Die willen koloniale standbeelden naar musea verplaatsen. Forum is blijven hangen in de tijd van ridders en jonkvrouwen. En heeft het nog stééds over Zwarte Piet. Lijsttrekker Daan Hamhuis: wat dóe je in deze stad...

Ik noemde net al: toegang tot 'ruimte', en geld, zegt iets over het verbinden van creativiteit aan economische zeggenschap. Want dat is vaak het kromme: ja, die 100 miljoen wil Leefbaar aanhouden, maar tegelijkertijd gaan huren omhoog en wordt alles duurder dus eigenlijk is hetzelfde bedrag aanhouden: korten.

Makers verhuizen van plek naar plek, of betalen zich scheel. Verdwijnen die plekken, dan verlies je de ziel van de stad. 't Zijn juist de vrije, nog niet ingevulde plekken waar creativiteit ontstaat. Koester die en laat Rotterdammers hier zelf invulling aan geven.

DENK en SP benoemen het gevaar van gentrificatie voor kunstenaarsruimtes. Er is leegstand, benut die. D66 wil dat de Gemeente stopt met het afstoten van maatschappelijk vastgoed zolang er een

tekort is aan ruimte voor creatieven. Je zou denken, dat zij, met een wethouder van Cultuur én eentje van Wonen, hier de mogelijkheden toe hadden afgelopen periode. GroenlinksPVDA gaat nog verder en wil een Stadmakersfonds waarmee makers zelf het pand kunnen kopen.

De wens voor een nieuw middelgroot poppodium komt vaak terug: GroenlinksPVDA, D66, SP zeggen allemaal dat dit “in een stad als Rotterdam hoort.” Toen begon ik me wel een beetje zorgen te maken. De mensen die deze programma’s schrijven, komen die wel eens buiten? Investeer in wat er al is.

Ander twistpunt als het over ‘ruimte’ gaat: festivals. GroenlinksPVDA en Partij voor de Dieren willen géén gefeest meer in parken. D66 nog wel, maar pleit ook, zoals ook SP en VOLT voor een permanente festivallocatie, verder weg, zoals de NDSM-werf in Amsterdam, in het havengebied. Pas alleen op, waarschuwt de Boekmanstichting, die hun rapport ‘Cultuurparticipatie in cijfers’ onlangs publiceerde: “sommige doelgroepen, zoals jongeren, zijn beperkt om grote afstanden te overbruggen.”

Veel partijen schrijven over cultuur als fundament, dat het zo verbindend is. Maar wie heeft daar het meeste geld voor over?

D66, SP, GroenlinksPVDA, SP, VOLT, Partij voor de Dieren en andere kleintjes willen meer geld naar kunst & cultuur. D66 is het meest concreet: 4% van de begroting. Komt neer op 180 miljoen. VVD wijst op cultureel ondernemerschap, de mogelijkheden van fundraising, en, samen met BIJ1 trouwens, op cofinanciering van het Rijk.

Zo bezien, ziet de een kunst en cultuur als markt, de ander als basisvoorziening of als middel om ongelijkheid tegen te gaan.

Als je kunst en cultuur een warm hart toedraagt, kies voor een partij die het zít en zich eraan commiteert. Voor politici ligt hun kans bij het publiek, de Rotterdammers. Het opkomstpercentage bij culturele evenementen ligt immers vele malen hoger dan bij de lokale verkiezingen.

Veel plezier vandaag en dank jullie wel!